

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

•V odzivu je mešč.

•EDINOST• izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v traških v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo •via Zenta 5•.

Vsi dopisi se pošiljajo Uradništvu •via Torrente• Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Prihodnost Trsta.

(Dalje.)

Govorili smo že o spomenici, katero so poslali ministerstvu nekateri finančni baroni, rekli smo, da ti gospodje stavijo prihodnost Trsta na morje; — a v daljšem razvitku te ideje pravijo, da je treba Trstu pridobiti ves tisti uvoz v Avstrijo, kateri gre zdaj skozi severne nemške luke, in to po ustanovitvi društva, ki bo zdrževalo nove vozne poteze v Anglijo in v Ameriko; oni trdijo nadalje, da prvi pogoj pomorskega prometa je uvoz in ne izvoz, s kratka novo društvo bi imelo skrbeti, da Avstrija mnogo uvažja, da posreduje trgovino s tujim blagom, da torej pomorski promet povzdigne na škodo domače obrtnije in domačih pridelkov. Prav imajo gledé tega, da pravijo, da bi moralo tuje blago, katero dohaja v Avstrijo, večinoma prihajati v našo državo skozi Trst; a v tem obziru bode tudi teška vojna, dokler nima Trst popolnoma dobro urejenih železničnih zvez, zbog katerih more konkurirati saj do Prage z onimi železnicami, ki vežejo Avstrijo z severnimi lukami; a do tega bo treba še časa in gospodje sami so izpustili v svojej spomenici to prvo premiso. Prav pa nemo, ako pravijo, da se mora naše pomorstvo naslanjati v prvi vrsti na uvoz; — to je proti zdravim načelom narodnega gospodarstva, katera nas uče, da je le ona dežela srečna, ki več izvažja, nego uvažja. Lepo bi bilo to, ako bi država podpirala brodarstva le zato, da delajo konkurenco domačej obrtniji in kmetiji! ako bi to veljalo, potem bi bilo brodarstvo sploh na škodo državi in prav zaradi tega je razumno, zakaj so notranji veliki obrtniki gledé Trsta tako zapeti. — To, kar pravijo ti rešitelji Trsta, utegne pač veljati gledé Angleškega, ki posreduje trgovino vsega sveta, ki ima svoja velika čezmorska posestva, popolnoma razvito obrtnijo, nelzerno denarno moč in je tako rekoč evropsko skladišče; a to, kar velja za Angleško, pač ne more veljati za Avstrijo, v katerej vladajo prav nasprotni pogoji obstanka in sreče. Po tej poti bi mi posredovali le interese Angležev v še večej meri, nego jih uže zdaj, mi bi postali še večji sužnjiki angleške trgovine in obrtnije, nego smo po nesreči uže zdaj, in če to načelo dosledno izvršujemo nadalje, pridemo do tega, da bi avstrijski državljani morali primerno več izdavat, nego bi jim to dopustili njihovi zaslužki, kar bi jih konečno dovedlo v tako ubožstvo, da ne bi mogli niti več kupovati uvažanega blaga in potem bi moralo to pomorstvo, sloneče le na izvozu, tudi jen-

jati. To pa bi bila naša materijalna smrt, v Avstriji bi postalo samo beraštvo, za katero beraštvo se je uže dvajset let v dobiček nekaterin judov in »Gründarjev« prav izdatno delalo, i to ne brez posebnega namena, ker z beračem lahko vsakdo dela, kakor se mu ljubi, ne pa tako s premožnim, samostojnim i ponosnim državljanom.

Da, žalbože, Avstrija večino kolonijalov dobiva s posredovanjem Angleškega, prav to je tudi uzrok, da bolj konservira uvoz skozi severne luke, nego skozi Trst, temu je torej tako in tako kriva angleška predvažnost na svetovnem trgu. A s tem, da smo odvisni od Anglije, propada naša domača trgovina in naša obrtnija dela tudi za zunanje angleške trgovce; — kakor smo uže izrekli, to stanje je sužnost v gospodarskem obziru. Nemci so dobri narodni gospodarji, Hamburgžani izvrstni trgovci, a zadnji so res napredovali kot trgovci, a oni uže več posredujejo angleško trgovino, nego domačo, vsled česar Nemci tožijo, da njih domača produkcija peša, da nazaduje, namesto, da bi napredovala. Nemci mislijo na odstranjenje te angleške vrhovnosti, a mi naj bi jej dajali novo življenje!

To kar je uže ženjalni Napoleon I. spoznal za dobro in za srečo narodov, to še denes ni prišlo do veljave in tudi ne pride tako hitro, ako ne po zunanjej politiki, ako namreč velikanske politične spremembe ne nastopijo in kaj je to: Nič drugega nego gospodarska koalicija proti angleški prednosti na svetovnem trgovišču.

V velikem gospodarskem pogledu bi bila po vsem priporočljiva neka gospodarska zveza treh severnih držav, Avstrije, Rusije in Nemčije. Mej temi državami bi morala obstati pogodba za varstvo domače obrtnije in po mogočnosti izključenje angleške konkurence s tem, da se vse tri države poprimejo sisteme varstva in samo mej seboj olajšajo promet, to je uvoz in izvoz. Mej temi državami ne bi mogla nobena sama uspešno z Angleško meriti se na polju svetovne trgovine in obrtnije, a vse 3 skupaj bi to mogle, pred vsemi bo to Rusija tudi sama mogla, a še le po letih in letih in to po svojih železniških zvezah z Azijo. Te 3 države, posebno Nemška in Ruska uže zdaj bi-jejo boj na polju gospodarstvene politike proti Angliji; Taaffejeva previdna vlada se je tudi lotila tega boja, toda trehalo bi v tem boju še več porazumljenja, da bode imel hitrejši uspeh.

Gotovo pa je, ako hoče Avstrija biti srečna, da mora gledati, da postane neodvisna kolikor le mogoče od angleškega trga, Trst pa mora spojiti svoje

interese z interesi vse Avstrije, ker prava trajna sreča Trsta ne bi bila, ako bi se on okoristil le na podlagi uvožnje na škodo gospodarskih interesov vse Avstrije.

Dokler pa bode Angleška naša posrelovalka gledé trgovine z Azijo in Ameriko, ne smemo tudi Lloyda preostro soditi, ako dvanajst let po odprtju sueškega kanala največ blaga iz Avstrije in Nemčije namenjena na Japonsko, v Indijo in na Kineško gre skozi Angleško in na angleških parnikih skozi Suez v omenjene kraje. Prav tako se ni čuditi velik dovoz v Trst jako zavirajočej vozni in železnicah, dokler Rothschild in njega drugovi določujejo prometno politiko naše države, in dokler se naša država ne iznebi takih neopravičenih uplivov. Tudi nikakor nam ne gre prav v glavo to, da bi morala naša kupčija več ozirati se na zahod (Ameriko), nego pa na vzhod. Mi menimo temveč, da je Trst imel vedno svojo trgovsko zaslobo v Levanti in sploh na Jutrovem; tam je večje polje za našo obrtnijo, nego pa v Ameriki in na to moramo v prvi vrsti ozir jemati. Indija, Kina in Japonska so bogate dežele in imajo skoro 650 milijonov prebivalcev, mej katere se more spati mnogo izdelkov naše obrtnije z lepim dobičkom, prav tako izvažajo one dežele mnogo izvrstnih pridelkov; kakor je avstrijski poprejšnji generalni konzul v Hong-Kongu izračunal, znaša letni promet onih dežel z Evropo skoraj 3000 milijonov goldinarjev, in kder je tako ogromna kupčija, pa manj razvita obrtnija, tam se da gotovo dosti zaslužiti, to je vsakemu jasno. A tudi Tržačani, to je bolj inteligentni trgovci, so te misli, da mora Trst iskati svoje prihodnosti na Jutrovem. Saj je trgovska zbornica tržaška v svojej prošnji na cesarja zopet leto-poudarjala, da Trst obilno potrebuje direktne železnične zveze čez Predel in čez Ture planine, da po njej približa za padne nemške dežele jutrovim deželam. In to niso nikake novotarije, saj še pod Rimljani in v srednjem veku je bila trgovska cesta blizu talista.

V Trstu je tudi druga močna stranka, ki se poteza za loško železnico iz prav enakega namena, mej obema pa ni velikega razločka gledé daljave, razloček je skoraj edino v ekonomičnem pogledu, ker bi zadnja črta bila ceneja, in v strategičnem pogledu, ker bi predelna črta bila prav blizo meje. Po tej ali onej teh železnic bi se srednja Nemška za 45 do 50 kilometrov Trstu bolj približala, nego Benetkam, torej bi konkurenco brenerske železnice ne bila več nevarna. Taka železnična zveza pa bi utegnola celo odstraniti konkurenco Genove, oziroma Trstu neškodljivo sto-

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Ozreti se nam je še v kratkem na cerkveno zgodovino za časa francoskih homatij. Potem ko je bil škof tržaški grof Inzaghi premeščen na nadškofjski sedež v Gorico, kder je škofoval do l. 1816., prišel je v Trst za škofa Zigmund (Žiga) grof Hohenwart-Kolavski, rojen na Kolavskem gradu (Gerlachstein) na Notrajskem. Stopil je bil z dvema bratoma vred v jezuitarski red, bil je profesor v Trstu, v terezijanski akademiji na Dunaju, učitelj in odgojitelj cesarja Franca I. in bratov, in l. 1791.—1796 škof tržaški. Izvrstno je vladal kasnje novo utemeljeno škofijo Senthipolitsko v dolinjej Avstriji, dokler ga l. 1803 povzdigne hvalni odgojenec cesar Franc na nadškofjski sedež dunajski, kder je vodil škofijo prestolnega mesta v burnej dobi francoskih vojn do l. 1820. Ko je prišel na Dunaj, imel je uže 74 let in vsled priprostega, treznega življenja je dočakal visoko starost 91 let od vseh visoko poštovan in ljubljani. — Po odhodu Hohenwartovem je bil zopet Kranjec dolenc Ignacij Kajetan pl. Buzet-Faistenberg imenovan za škofa tržaškega. Izsolal se je bil v Rimu, bil prošt v Pazinu, potem v Trstu, in slednjič od ljubljanskega tedajnega metropolita škofa Mihaela barona Brigida v cerkvi sv. Justa v škofa posvečen l. 1796. On je blagoslovil vkladni kamen »borse« l. 1801: L. 1805 je začela se zidati lepa openska župnijska cerkev. O tej cerkvi je opomniti, da ima glavni vhod na vzhodnej strani, ker se je bila na to stran daljšala, in prvotna l. 1623 od škofa Škrliča posvečena cerkev je ostala kakor zakristija. Celó spomeniško svetinjo so kovali o tej priliki. Drugega leta 1806 se prekliča nadškofija ljubljanska,

in je zopet le škofija in ta, kakor tudi tržaška se podložite neposrednje Rimu. Po smrti škofa Ignacija je cesar Franc imenoval slovednega pisatelja slovenskega Jurja Japelja za tržaškega škofa. Vseli glas, da je izvoljen škofom tržaškim, najde ga na mrtvaškem odru; umrl je namreč v Celovcu, kder je bil korar, v 11. dan oktobra 1807. Jurij Japelj je prvo duhovsko službo opravljal kot kapelan pri cerkvi novega sv. Antona v Trstu polnih 12 let. Od tega leta, za časa francoskega zasedenja Trsta je tržaška škofija obudovala do l. 1821. Razuzdanost, popačenost in nevednost je zavladala tudi mej prostim ljudstvom. kajti ni bilo škofa, niti sposobnih dušnih pastirjev. Po Istri so bili še glagolaši, t. j. duhovniki, ki so brali mašo po staroslovensko (glagolsko) in so bili kot sluge kacega duhovnika se malo čitati naučili, pa jih je škof posvetil. Od pridig in krščanskega nauka ni duha ni sluha. Po mestih so si najeli za korizem kacega inostranega pridigarja. Po Krasu so pa bili v nekkih duhovnijah talijanski duhovniki, ki niti jezika svojih ovčic niso poznali, in jih je moral cerkoven učiti, kaj naj oznanjajo. Tako je n. p. oznanjal v vasi P. lašk duhovnik: »Jutri ga bo ga bo« — (pa ni znal naprej). Cerkovnik mu šepeta na uho nekega svetnika, a ni umel oni duhovnik, in reče: »Naj ga bo, kor je rekla tista muž«, da so se ljudje po cerkvi smijali. Resnična dogodba, katero mi je pravil moj ded, ki je bil vojak za časa francoskih vojn in se je naučil na straži: gol brdó! (halt wer da!), in talijan je moral odgovoriti: »boni mici!« (buoni amici), nemeč pa: »húd frojnd!« (gut Freund).

Ni bilo rednega vojaškega nabora, in župani so fante lovili, mnogi so se jim znali odtegniti in so klatili se po gozdih. — L. 1810 se je bil cesar Napoleon I. poročil s hčerjo cesarja Franca, Marijo Alojzijo, ki mu je l. 1811 (20. marca) porodila sinčka Napoleona II. in v Trstu, ko povsod po francoskih pokrajinah so morali slovesnost napra-

viti o tej priliki. J. Kovačič piše (s. c.): »L. 1811, zvečer 26. dan sušca donó zvonovi po vseh tržaških cerkvah debele dve uri na čast novorojenemu rimskemu kralju in prvorojenemu Napoleonovemu cesarju: (primogenito di Napoleone il Massimo: prvi vladni časnik.) V tihó nedeljo potem pa stresa velikanska muzika in slovesno petje stolno cerkev sv. Justa zaradi omenjenega rojstva. (per il nascimento del Principe Re di Roma, figlio primogenito delle LL. MM. Imperiali e Reali Napoleone il Massimo e Maria Luigia d' Austria.). Uže l. 1810 odpravijo desetine in kvartez (četrtine) po vsej škofiji, kar so ljudje škofiji in kapitulu odrajtvali, in nadomesti se plača iz državne kase, in l. 1812 je zgubila stolna cerkev svoje dohodke v natori (robi) ter se jej nadomeste z 900 franki iz kase, in se dovoli pobirati miloščino v škrabco pri mašah in drugih cerkvenih opravilih. Istega leta je prišel v Trst za binkoštno praznike novograjski škof Teodor grof Balbi ter je čuda veliko birmancev birmal. — Ono leto predno so odšli Francozi iz Trsta se je velika nesreča na morji pred tržaškim mestom dogodila. Francoska fregata Danae, na kateri je bilo 350 ljudi in 44 topov, razletel se v noči mej 4. in 5. dn. septembra 1812. Unel se je bil smodnik, in pri tej priči nastane strašanski pok, potresni hrum, grozni krik — in mrtvaška tihota. Hiše na morskej obali so popokale, vsa okna se zdrobila, in groza je sprehajala Tržačane, ko so drugo jutro videli na bregu toliko mrličev po vodi plavati, — noter do Barkovelj je nekateri zaneslo. Sreča pa pri tolkejši nezdigi je bila, da so tisti večer 70 sodčkov smodnika, ki se je imel na ono fregato vkrcati, prepozno pripeljali na druge ladji. Ko bi se bil i ta smodnik užgal, postal bi Trst bil razvalina. A čuvala je nad njim božja previdnost ki mu je odločila častno mesto mej evropskimi trgovišči.

(Dalje prihodnjič.)

riti železnico sv. Gotharda. Dokazano je, da bi po enej teh železnic, na priliko Praga bila Trstu za polnih 150 do 190 kilometrov bliže, nego Benetkam in da bi potem Benetke zaradi prevelikega razločka v voznini ne mogle več konkurirati v notranje avstrijske in srednje nemške dežele. Tam pa je za tržaško kupčijo jako veliko in dobro polje. Obžalovati je torej, da se prašanje ene ali druge omenjenih železnic toliko časa zavlačuje. Res je, da se hoče v tem obziru uže k malu nek začetek storiti s potezo Hrpelje-Trst, ali to je resnično le majhen začetek.

(Dalje prihodnjič.)

Tržaška razstava.

(Glavno poslojje št. 2.) (Konec.) Danes hočemo končati s poslojjem št. 2 in končamo z lesno obrtnijo in ogrskim oddelkom, katerima je v tem poslojju odmenjen prostor prav na koncu. Začeti moramo z našimi domačimi sodarji, ker sodarstvo je v Trstu močno razvito in je v rokah skoro izključljivo Slovencev.

Gosp. Franc Abram, naš vrli rodoljub, razstavil je zunaj poslojja v posebnej lopi, kaj lepe, trdne sode razne velikosti za vino in olje, potem majhne lesene mašine za sodovo in zbirko dog iz raznega lesa — vse prav lepo in dobro; g. Filip Marc iz Trsta je izložil tudi več sodov in veliko kad za olje, in firma Schadeloock iz Trsta je razstavila dva največja soda na razstavi, katerih predno dno je jako lepo rezljano; vsak teh sodov drži nad 125 hektolitrov; izdelal je ta dva domačemu sodarstvu vsa čast delajoča krasna soda tržaški sodar Ivan Batič.

Da bi bili tržaški sodarji lahko še več razstavili, to je gotovo; toda pomisliti je, da se ti obrtniki pečejo večinoma z bolj navadnim sodarstvom za trgovske potrebe; a manj s posodo za kmetijstvo in hišno rabo. — Firma Fajdiga in Kerže iz Trsta je razstavila obširno zbirko takozvane suhe robe, lesenega pohištva, ki vse dela vsa čast ribniške obrtniji, katera ima v Trstu prav dobro trgovino tudi za izvoz. Od Primorskih razstavilcev v tem oddelku nam je pohvalno omeniti g. Jos. Goljevščka iz Kanala, ki je razstavil zbirko raznega lesa za ladjostavbo in za mizarska dela; pokazal je ta gospod, da ima gorati del Goriške raznovrstnega in prav dobrega lesa, posebno trdega. Gozdarsko ravnanje v Gorici je izložilo reliefne karte, modele, načrte in zbirko raznega lesa — vse jako podučljivo. Enakih tehničnih modelov in drugih sredstev so razstavile tudi druge c. k. domene iz raznih dežel. Velikanske, jako lepe jarbole, izvrstne dile, deske itd. razstavila je Planinska grajščina kneza Windischgrätza. I. Centa iz Celja in C. Hofbauer iz Tržiča sta razstavila posebno lepe furnire. G. A. Klinzer iz Belepeči je razstavil zbirko raznega lesa. Kranjsko obrtno društvo je izložilo model železnice za gozde in rudnike, potem razen les za stavbe. G. Jos. Krišper iz Ljubljane je izložil prerezke raznega lesa in lesene žeblice. G. A. Nusbaum iz Fužine pri Ajdovščini je izložil surovine za stoparstvo. G. S. Smuk iz Kamnika lesene žeblice. Kar posebno zanima v tem oddelku, to je krasni leseni paviljon iz hrastovine, ki se da razložiti in hitro postaviti koderkoli; ta paviljon je razstavila firma E. Gutman z Dunaja. Mnogo je še zanimivega v tem oddelku razstave, a naj bode le na kratko omenjeno, da so Kranjci, Korošci in Stajerci na razstavi pokazali, da je naša lesna obrtnija na visoki stopinji, posebno kar zadeva rezanega lesa za razne stavbene namene in pa lesa za razno orodje. Omeniti nam je tudi izdelkov domačih kranjskih rezlarjev, ki so razstavili prav mnogo zanimivega in pa pletenčarjev Kranjskih in Primorskih, ki so izložili prav lepe košare. Na Primorskem delajo v Foljanu prav lepe koše in je tam par sto pletenčarjev, ki prodajajo razne koše in pletene galanterijske predmete v razne kraje, posebno pa v Trst.

Avstrija ima veliko gozdov, tako sicer, da je skoro tretjina vsega površja pogozdena, največji gozdi so (v Gizištavi) na Kranjskem, Koroškem in na Stajerskem. Glede na to je naravno, da se more v Avstriji razvijati lesna obrtnija in da je zdaj samo v treh imenovanih deželah blizu 6000 žag. — Deske, trami, doge in les za ladje-stavstvo izvaža se v velikanske množini skozi Trst posebno v levantinske in italijanske luke. — Še pred leti je bil les glavni predmet trgovine v Trstu; zdaj nam v tem obziru dela Reka veliko konkurenco in bomo kmalo navezani samo še na Kranjsko, Stajersko in Koroško; pri vsem tem je in ostane lesna trgovina v Trstu ena glavnih strok. — Vrednost lesa, ki se izvaža iz Avstrije, znaša vsako leto nad 45 milijonov gold., katere svote gotovo 2/3, posreduje Trst.

Tudi drugi gozdni pridelki, kakor oglje, česlo, roj so predmetje za izvoz, zadnjega Trst izvaža vsako leto do 10000 metr. stotov, največ v Ameriko. — Lesna trgovina ostane sploh za Avstrijo vedno vir blagostanja, a skrbeti bi bilo treba še z večjo energijo, kakor se skrbi dozdaj, za umno gozdorejo, posebno pa bi morala vlada strogo paziti, da se gozdovi tako ne pokončavajo drugod, kakor so se na Primorskem; to je sveta dolžnost vladi, ker gozd je ena glavnih bogatih avstrijskega ljudstva.

Ogrski oddelak razstave ni nič kaj imponanten in more se reči, da Hrvatje so na razstavi več pozornosti vzbudili, nego pa njih mogočni sosede.

Tekstilne obrtnije nima skoraj nič, o keramiki še govoriti ni. Vse kar more obiskovalca zanimati v ogrskem oddelku so resnično lepi in mnogovrstni poljski pridelki, potem izvrstna vina iz Sedmograškega, mnoge mineralne vode in pa mnoge poljedelske mašine, katerih so razstavili dosti in jako dovršenih fabrikantje iz Pešte. Na uniforme Madjar dosti drži, zato pa so poseben paviljon napravili v sredini njih oddelka, in tam izložili neko hovevsko obrtnijo, katera prav za prav nema zmisla na obrtniške razstave. Razvita je, ako moremo to soditi po razstavljenih

predmetih tu in tam na Ogrskem lesna obrtnija, hvale vredno je posebno pohištvo iz prepognenega lesa, katerega so Ogrji dosti in prav lepega razstavili. V obče pa se more reči, kakor je tudi res, da Ogrji imajo še prav malo obrtnije, a da so gledé poljedelstva in vinarstva še precej napredovali. Ogrski oddelak na tržaški razstavi ima torej nekaj vrednosti samo zaradi predmetov kmetijstva, vse drugo skoro ni vredno posebne pozornosti. Tako ne sodimo samo mi, ampak tudi drugi, posebno Italijani, kateri vendar niso neprijatelji Ogrrov.

Paviljon za sladkor je v zgornjem delu razstavnega prostora; tam je razstavilo nad 30 českih fabrik sladkorja svoje izvrstne razne izdelke. Resnica je, da so česke tovarne za sladkor skoro največja avstrijska obrtnija; sladkorja tudi Avstrija največ izvaža ne samo na Jutrovo, ampak tudi v Italijo. Velikanske množine sladkorja grejo na inostransko skoz Trst, ki po nekakem posreduje to trgovino. Izvoz sladkorja pa še raste z vsakim letom. Gotovo gre skoz Trst v inostransko najmanj 300.000 metr. stotov sladkorja razne vrste skoro samo českega fabrikata. Tej obrtniji se ima tudi Česka zahvaliti največ za svoje blagostanje. Na tržaški razstavi pa je bila ta skoro izključljivo česka obrtnija prav izvrstno zastopana, in naši trgovci so se mogli v paviljonu za sladkor prav dobro podučiti o važnej tej stroki obrtnije.

(Konec prihodnjič.)

Izredni občni zbor društva „Narodni Dom“

5. novembra 1882.

Izmej opravičenih 96 je zastopanih 40 glasov, tedaj več, nego po priavljenih predpisanih tretjina.

Predsednik dr. Moše otvori sejo, pozdravi navzočne in razloži uzrok današnjemu zborovanju. Uvidela se je namreč potreba premeniti pravila tako, da tudi daritelji, in «Matica slovenska», s katero je naše podjetje v tesnej zvezi, dobó nekako pravico in je tudi v odboru zastopana. Poroča na dalje v imenu danes odsotnega gosp. tajnika o odborovem delovanju od 5. februarja t. l. do danes, v kojem času je bilo 10 sej, razpravljalo se je vse potrebno glede loterije, katera je z ministrskim odlokom dne 29. septembra t. l. dovoljena in donese, ako se posreči spečati vse srečke, društvu do 60.000 gld. in nadejati se je, da bode do prihodnjega leta (marca) uže možno staviti predlog, kdaj in kako bi se začel dejansko izpeljevati «Narodni Dom».

Blagajnik dr. Staré obrta potem v glavnih podatkih finančajno stanje društva. Darila, njemu vplačana, iznašajo do sedaj 7633 gld. 55 kr. OI tega denarja je 6246 gl. naloženih v eskomptnej banki, 400 v hranilnici. Vsi dosedanjí troški iznašajo 667 gld. 67 kr., mej temi je 224 gl. 97 kr. uže izdanih za loterijo, nekaj nad 100 gld. poštnine (odposlalo se je več nego 2000 pisem). Vsa nagrada pisarskim dninarjem od 5. februarja do danes iznaša le 73 gld. 23 kr. Na deleže se je vplačalo 3800 gld. in vse premoženje, katero ima blagajnik v oskrbi, iznaša 10765 gl. 88 kr. Pri tem pa še niso vzete v račun one svote, katere so posebna društva nabirala, a do sedaj blagajniku še ne izročila, tako ima kegljalno društvo «pri Zvezdi» 643 gld. bratovščina sv. Jakoba baje 700 gld. in drugi zasebniki tudi uže nekaj nabranega. Pušic razobesilo je društvo po raznih javnih prostorih 63. (Vse društveno premoženje, darila in deleži iznašajo sedaj nad 30.000 gld.) Poročilo blagajnikovo se z živim odobravanjem vzame na znanje.

Dr. Vošnjak predlaga, naj bi odbor dotičnim društvom, ki imajo nabranih novcev, z izrazom zahvale za požrtvovalnost in trud, objavil željo, da nabrane novce izroče gospodu blagajniku. Dr. Vošnjak stavi na dalje prašanje, kaj je na govorici istine, da bi bil odbor nastavljal stalnega uradnika z gotovo mesečno plačo 45 gld.

Predsednik dr. Moše odgovori na to interpelacijo, da se ni nastavljal stalni uradnik, pač pa za čas loterije najel diurnist, ki bo, dokler se kaže potreba, opravljal posel pisarja. To pa je neizogibljivo, kajti pisarja je močno narastla in vložni zapisnik kaže, kakor se lahko vsakdo osvedoči, uže 911 vložnih števil.

O predlogu dr. Vošnjaka prične se debata, katere se udeležijo zlasti gg. V. Petričič, dr. Zupanec, dr. Papež in dr. Bleiweis. Po končanjej debati se sklene:

1. da se piše vsem tistim, ki imajo nabranih novcev, da je izročé blagajniku;
2. da se vsi poverjeniki društva, ki so uže nastavljeni in se v bodoče še postavijo, po imenih razglase po slovenskih časnikih;
3. da se poverjenikom naroča, naj nabrane novce vsaj v dveh mesecih, vsikdarpa, kadar je vsaj 20 gld. nabranih, dopsljejo odboru, oziroma društvu blagajniku.

Potem poroča o premembi pravil dr. Bleiweis Trsteniški.

Vse predlagane premembe se vsprejmo.

Po teh premembah je društvnik:

1. kdor se pravomočno zaveže 200 gld. kot deležnik znezek v društveno blagajnico vplačati, taisti se imenuje tudi deležnik;
2. kdor na jedenkrat 100 gl. daruje;
3. kdor društvu z letnim doneskom 10 gl. pristopi, — za čas, dokler plačuje. — Ta letni donesek mora vplačan biti do 1. julija vsakega leta.

Nadalje je izmej družih prenapredb najvažnejša, da občni zbor:

- odobrava letne račune in nasvete za porabo prebitkov;
- odobrava nakup zemljišča in sezidanje ali nakup poslojij;
- spreminja pravila izvzemši tista določila, ki se

tičejo deležniških pravic, ki se ne smejo spremeniti brez soglasnega dovoljenja vseh deležnikov.

Upravni odbor je sestavljen iz 12 udov in predsednika; redni občni zbor, in če je treh, tudi izvenredni občni zbor voli vsako leto izmej društvnikov 11 udov upravnega odbora z absolutno večino, in sicer 7 iz vrste deležnikov in 4 iz vrste drugih društvnikov.

Dvanajstega uda upravnega odbora imenuje «Matica slovenska» in ga posebno za to pooblaščuje.

Upravni odbor voli iz svoje srede z absolutno večino predsednikovega namestnika.

Po predlogu dr. Vošnjaka izreče občni zbor upravnemu odboru za njegovo previdno in izbornodolovanje priznanje in zahvalo. Potem zaključí prvomestnik dr. Moše zbor.

«Slov. Nar.»

Politični pregled.

Notranje dežele.

Is delegacij. Zelo zanimiva je bila seja finančnega odseka avstrijske delegacije dne 9. t. m. Poročevalec Huebner je vprašal ministra zunanjih zadev, kakošne so razmere nasproti drugim državam. Minister je na to obširno odgovoril; mi posnemamo iz tega odgovora glavne stvari na kratko: Minister je rekel, da je Avstro-ogerska z Nemčijo v najtesnejšij prijateljske zvezi, da se s tem varujejo veliki evropski interesi i da je to najboljše poročstvo za evropski mir. Sosednje države se te zveze vedno tesneje oklepajo, posebno želi Italija biti tretja v tej zvezi in Avstrija to prizadevanje podpira. — Kar se tiče Rusije, pravi minister, da ruski cesar želi mir i da se od te strani nič ni bati. Dalje omenja grof Kalnoky, da so tudi razmere z Francosko in Angleško prijateljske, i da se po človeške previdnosti ni bati, da bi se v Evropi mir kalil. Dalje je minister govoril tudi o razmerah z Srbijo, Črnogoro, o donavskem prašanji tako, da je bil odsek z odgovorom sploh zadovoljiv.

Is delegacij. V 10 dan t. m. je sprejela avstrijska delegacija redno in izvenredno potrebnost za vojsko na suhem, kakor tudi za mornarico po vladnih predlogah, za mornarico je vendar odbila 80.000 gld.

Tudi v budgetnem odseku je minister Kalnoky odgovoril na mnogo prašanj; o Črnejgori je rekel, da so razmere s črnogorskim knezom prijateljske i da ni dvomiti, da bi katera zunanja vevlast dražila Črnogoro. Iz Črnogore so se povrnoli vsled amnestije nekateri hrcegovinski ubežniki i nadejati se je, da se vrnó še ostali. Minister je dalje hvalil srbsko in bolgarsko vladu, ki ste za časa vstaje razorožile več upornih čet. — O donavskem prašanji upa minister, da se k malu ugodno reši in tako tudi, da se s Turčijo dovrši dogovor zastran zveze železnic, kar doslej ni bilo mogoče zaradi upora v Egiptu. — V tem zadnjem prašanji je rekel minister, da to mejnarodnih razmer prav nič ni promenilo, da je sueški kanal, kateri nikoli ni bil v nevarnosti, vlastnina privatne družbe i da ima Turčija dolžnost, skrbeti za njegovo varnost. V tej seji je minister na neko prašanje tržaškega delegata, barona Scrinzija, prav o sueškem kanalu izrekel nekoliko besed, katerih se morajo tržaški trgovci sramovati. Minister je namreč rekel, da je Avstrijsko-ogerska edina država na sredozemskem morji, ki sueškega kanala ni znala v korist rabiti. *Vsrok temu so v prvej vrsti trgovci sami, ker so bili premlučni, da bi trgovino v daljše dežele bili raztegnoli, minister pa rad sestavi komisijo, katera se bo prisadevala za to, da se odpravijo sadržki, ki ovirajo trgovino i nje razvitek ter zboljša tudi pri konzulatih, kolikor bi posebna komisija za prav spoznala. —* Te ministrove besede so vredne ozbiljnega premišljevanja; on sicer v prvej vrsti dolži trgovce, a te še le potem, ko je rekel: avstrijsko-ogerska država, s katero besedo je prav nežno, a toliko hujsko očital prejšnjej vladi popolnoma neznanje o trgovinskih razmerah. O tem še posebe govorimo v uvodnem članku, ker je stvar velike važnosti.

Vesti z Dunaja tré, da se tirolski zbor takoj po zaključij delegacij za malo dni skliče, da se mu predložé finančni postavni načrti, katerih namen je pomoči po povodnji poškodovanim.

Zarad rabuke, katero so napravili delalci na Dunaji, bil je pogovor pri ministru Taaffeju. Tega posvetovanja so se vdeležili deželni namestnik Possinger, policijski načelnik Krčička in župan Uhl. Poslednji je trdil, da te rabuke niso napravili dunajski delalci, ampak tujei, ali pozneje se je dokazalo, da župan ni imel prav, ker zaradi rabuke zaprti so skoraj sami Dunajčani, po vseh predmetstjih je bilo nabitih mnogo plakatov zoper jude in preiskava je uže toliko dokazala, da je bila vsa rabuka obrnena zoper jude. Pri-poveduje se mnogo o tem, a za danes naj še molčimo.

Na Dunaji so tiskarski stavci prišli navskriž z vlastniki tiskarn in delo ustavili, ker jim lastniki niso hoteli povišati plače.

V Splitu iredenti neče mirovati. Poročili smo uže zadnjič, da je nek italijanaš ustrelil na barona Conrada, splitskega okrajnega glavarja, ker iredenti stopa na prste. — 10. t. m. se je ustanovil novi občinski zastop. Baron Conrad je ta zastop jako lepo pozdravil; novi župan dr. Rendič je razložil program novega občinskega zastopa, poudarjal pomirjenje mej ljudstvom in uredbo slabih finančnih razmer naglašal udanost slovenskega prebivalstva do cesarja ter končal svoj govor s trikratnim «Živioklicem» na cesarja. Na to je zadonela cesarska p-sem. Dr. Bulat je živo grajal atentat na okrajnega glavarja in občinski zastop je izrekel, da se mu stуди tako početje ker visoko spoštuje okrajnega glavarja splitsko mesto, kar se je tudi telegrafično naznanilo baronu Ivaniču in ministrskemu prvosedniku, grofu Taaffeju. Vsi občinski svetovalci so potem barona Conrada na dom spremlili; takoj potem pa se zopet zbrali ter sklenoli, da ga v prvej prihodnjej seji izvolijo za častnega

meščana. — Ko pa je po končani seji muzika skozi mestne ulice korakaje igrala, začel je nek prejšnji mestni svetovalec i njegova rodbina kamenje nanjo metati. To je ljudstvo tako razdražilo, da bi ga bilo raztrgalo, da ni ubranila žandarmerija, katera ga je zaprla. — Taka je iredenta; a s takim počenjanjem si sama grob koplje.

Iz Kotora se poroča, da ni upanja, da bi se v Črnejgori bivajoči Krivošjani vrnili na svoja posestva. Deželni namestnik baron Ivanovič je s poljedelskim ministrom Falkenhaynom vso Boko ogledal, in vlada namerjava, ako se uporniki ne vrnó, naseliti tam doli — Nemce.

V Peštu so pri bišnej preiskavi necega sumljivega Horvatha dobili bombo, napolnjeno z 600 krogli, devet majhnih bomb, strelnega prahu in več družih enacih reči. Horvath se izgovarja, da je bombe napravil za vojne namene.

Vnanje dežele.

»Narodni list« objavja senzacionalen telegram iz albanske meje, ki pripoveda, da so te dni »Albanska liga« in uglednejši Albanci po c. k. konzulatu skadarskem odposlali prošnjo na našega cesarja Frana Josipa, v kateri ga prosijo, da bi prej ko možno prišel saposest Albanijo.

Ukaz bolgarskega kneza razpisuje volitve za sbranje. Volitve prvega reda prično s 3. decembrom, določilne volitve pa bodo 10. decembra.

S Kitajskega se poroča, da se je tam zopet prikazala kolera.

Dopisi.

Iz Divače 12. novembra.

V sredo dne 8. t. m. okoli 6. ure zvečer je začelo goretli v živinskem z slamo kriteh hlevu, mej dvema dotikajočema se posloppjema v grozno nevarnost našej vasi. Velika sreča, da je bilo vreme jako mirno i tiho, sicer bi ogenj bil gotovo bližnjih sosedov poslopja vpepeli. Za časa so ljudje iz več vasi na plat zvona k pomoči prihiteli, in ogenj s pripravljeno ročno vodo pogasili. Nekateri preprosti ljudje, kakor je to povsod, o tem požaru mnogo sumnjajo, ali pravega uzroka menda vendar ne vedo. O tacin rečeh naj se prenašlo ne sodi.

Oznanujem vam tudi žalostno vest iz Senožeč, da je tam naš vrli rodoljub, večletni občinski svetovalec in bogat posestnik v Senožečah, Josip Suša, rojen v letu 1803 v Divači, 9. t. m. previden s zakramenti za umirajoče, v Gospodu zapal. Rajniki je bil mož v polnem pomenu besede, skrben gospodar, pravičen i dobrohoten vsacemu, i zaradi tega tudi zelo priljubljen. Naš slovenski narod mu je bil vedno na srcu, zato pa je, če tudi odgojen v tujščini, sam se izobrazil v domačem jeziku ter najraje prebiral še v svojej starosti slovenske knjige in časnike. Večen spomin tacemu možu!

Iz koprškega okraja 10. novembra.

V dan 9. novembra je imelo biti, kakor znano, občno zborovanje »slov. učit. društva za koprski okraj« v Dolini z jako zanimivim dnevnim redom. Vsi slabega vremena pa ni došlo postavno število pravih udov, in predsednik ni mogel otvoriti zborovanja. Sklical pa je koj odbor v posvetovanje, kaj naj bi se ukrenolo gledé občnega zborovanja. Odbor sklene, da se čez zimo odloži; potrdi in z veseljem vsprejme 2 nova društvenika, č. p. M. Markiča, kooperatorja v Dolini, in g. Valentiča, učitelja v Lazaretu. Sedaj broji društvo uže 50 društvenikov. Predsednik prebere došla pisma i pozdrave, koje odbor in vsi drugi navzoči z veseljem na znanje vzamejo; razdeli mej društvenike nekoje knjige, ki jih je izvolil Jul. pl. Kleinmayr, c. kr. prof. v Gorici, poslati. Spominja se predsednik umrlega društvenika g. Jos. Brezovarja, ter pozivlja navzoče, v znamenje žalosti, naj vsanejo. Pozivlja slednjič odbornike, naj vstanejo in navdušeno č. g. dekanu Dolinskemu, ki nas je se svojo nazočnostjo počastil, slavo zakličejo. Predsednik sklene sejo povdarjajoč vstrajno marljivost društvenikov, osobito odbornikov in s trikratnim »živio klicem« našemu presvitlemu vladarju. Popoldne je bil v g. Pangerc-ovej krčmi skupen obed, pri katerem so nas zabavljali z izvrstnim petjem gg. koprski pripravniki. Vrstile so se razne napitnice. Omenil naj teh: Č. g. dekan Jurij Jan, napije v daljšem govoru vzajemnosti mej duhovščino in učiteljstvom. Jeden drugera podpirajmo, pravi blagi gospod, in naše delo bode blagosloveno. Gosp. And. Vertovec spominja učiteljstvo na g. Spinčiču pri zadnjem zborovanju v Dekani dano zagotovilo, da hočemo namreč našemu ljubemu šolskemu nadzorniku težavno butaro pomagati nositi s tem, da si prizadevamo svoje dolžnosti spolnovati, delati v šoli in zunaj šole za našo mladež in mili nam narod, in napije g. Vjek. Spinčiču in vstrajnej delalnosti učiteljev. Več jako lepih napitnic žel je č. g. dekan in g. kooperator. Z veseljem moram tudi naznanjati, da se je ta dan pri učiteljih toliko zaželeni kvartet ustanovil in svoje delovanje pričel. Še le pozno v noč smo se razšli v nadi, da se bomo v kratkem v večem številu videli, k temu pomozi večja marljivost!

Iz Borovnice, dne 11. novembra.

(Zahtevajmo in nam se da.) Uže leta 1880 v št. 23. »Edinosti« od 9. junija sem pisal od tu dopis pod naslovom: Kdor predere skozi zapreke, ta je junaki — in opisoval, kaka krivica se godi našemu kmetu, ker mu od sodnije večinoma vse pošiljajo v nemščini, v jeziku, njemu nerazumljivem.

Danes me je rodoljubje napotilo do tega, da spregovorim malo o naših c. k. uradin. Ni še dolgo, ko sem bil z odličnimi gospodi v družbi, pri kateri je bil tudi odlični sodniški pristav; prišli smo pri kazarcu rujnega vinca v prav živahne pogovore, napivala se je napitnica za napitnico; naposled poprimem tudi jaz za čaše in napijem mej nami navzočemu narodnemu c. k. pristavu z primernimi besedami in v odgovor mi je ta gospod rekel: »Zahtevajte in vam se da; mi radi slovensko uredujemo na zahtevanje strank, zahtevati je treba; in s tem je nam zbrisal meglene oči, in pokazal, da smo dostikrat sami krivi, da se nam krivica godi, da uredujejo c. k. uradi večinoma v nam nerazumljivem nemščini. Može, kateri imate pri sodnijah opravke, zahtevajte od c. k. uradnikov vse spise v materinem slovenskem jeziku: kajti Slovenci smo v Avstriji narod, ki je z vsemi družimi enakopraven. Sedaj mora tudi nam Slovincem začeti solnce sijati, kajti § 19. se mora na naše zahtevanje tudi praktično spolnovati; sam minister dr. Pražak je zaukazal vsem sodnijam, da morajo slovenske vloge prejemati.

Naši politični nasprotniki uže zelo pešajo na političnem polju, vedno bolj bolehalo za boleznijo, katera je podobna sušici, in vsi njih upi plavajo po vodi. To se je pokazalo 9. t. m. tudi v Ljubljani pri volitvi državnega poslanca, kajti še kandidata si niso upali postaviti, ker so si bili zvesti, da propadejo. Karel Dežman, narodni izdajica, namazal se je z jazbičevno mastjo, in ž njim je osivel tudi njegov up, proklete grablje so zlomljene, in ni ga pod solncem mojstra, da bi to orodje mogel popraviti.

Pribislav K.—

Z Dunaja, 9. novembra.

Bržkone ni v vsej Avstriji mesta, čegar zastopstvo bi se bilo tolikokrat osmešilo pred svetom, kakor Dunaj. Do zdaj se je vedno govorilo in verovalo, da so se Dunajčanje leta 1683, ko jih je Turek oblegal, hrabro držali. Zgodovinar Onno Klopp pa je to patriotično mnenje s zgodovinskimi dokazi ovrgel. Na to velik hrup v dunajskem mestnem zastopu; na županovo povelje je moral mestni arhivar Weiss napisati brošuro, ki bi se naj za staro vero potezala. Vsled tega je Klopp v drugo javno pismo na župana Uhla objevil, ki nikakor ni častno za župana svetovnega mesta. Dunajčanje pač imajo smolo, če jim graduiran ali negraduiran župan županuje.

Dasi ne gledajo »oči vse Evrope«, kakor pravijo ustavoverni listi, na dunajsko predmestje Josefstadt, kder se ima vršiti volitev v državni zbor, vendar se vse živo zanima za stvar, kajti poslanec prof. Suess je pribežal iz Pešte, in govoril svojim ovčicam na sree in celo Janezek Stingel se svojim nemško nacionalnim društvom v Kremsu je prisopihal na pomoč in zarotil nemške Dunajčane, naj se domislijo v odločilnem trenutku nemškega rojstva, drugače — grom in peklo!

Nepričakovano je bil pri večerajšnji volitvi premagan Kronawetter. Poročati vam imam tudi o neredih, ki jih delajo delalci in tuji poučnjaška drhal v predmestjih in pred linijo. V ulici Kaiserstrasse so morale večerj biti vse hiše ob 6ih na večer zaprte; prišlo je uže do rabuke mej vojaki in razsajalci, in tekla je kri.

Domače in razne vesti.

»Soča« naznanja v zadnji številki, da se je dosedanj nje urednik odpovedal uredništvu, in to zaradi tega, ker se lastniki lista niso ujemali z njegovim postopanjem. Mi smatramo to kakor nekako zadoščenje za strastne napade »Soče« na nas in nekatere velezaslužne rodoljube na Primorskem. Namerjavali smo v zadnji številki odločno odgovoriti na dolgi plitvi članek »Soče« v št. 44. Pa sodbo so uže izrekli drugi, na Goriškem merodajni gospodje, zato je nepotrebna vsaka daljša beseda od naše strani in žal nam je, da smo se s to zadevo preveč pečali. Nadejamo se, da novo uredništvo ne bode več odpiralo predala ne našim poznanim intrigantom in tudi takim poslanim ne, katerih se kesneje morajo sramovati sami pošiljatelji, ter da bomo mi in »Soča« odslej mirno skupno delovali za eno in isto svrhu. Posel imamo samo z enim gospodom še, ki je nedavno v Ljubljani naš list i našo stranko nesramno obrekoval, če tudi bi ga bilo imelo izmodriti uže enkratno stigmatiziranje. Sapienti sat. Mi toraj svarimo gospoda obrekovalca za zdaj še »in quanti glaci«, naj ne rabi tako grdega orodja v dosego sebičnih svojih namer, da ne bomo primorani postopati z vso odločnostjo. Čas je, da nehajo surovi napadi, ki niso nič koristili, pač pa begali ljudstvo, i še bolj potrebno je, da se konec stori zavratnemu obrekovanju, ki se studi vsacemu poštemu možu.

Razstava se danes zapre. Izvrševalni odbor tedaj naznanja, da morajo razstavjalci v osmih dneh razstavljene stvari z razstave odpraviti. One stvari, ktere ne bi se odpravile v tej dobi, spravijo se v magazine na troške in nevarnost razstavjalcev in se bodo še 14 dni hranile, po tej dobi pa zapadejo na korist razstavnemu zalogu. Vsa zgoraj omenjena dela se imajo vršiti od osmih zjutraj do štirih popoldne. Od 16. t. m. bodo smeli hoditi v razstavo samo razstavjalci i njih zastopniki, uže izvrševalnega odbora; opravniki, služabniki in delalci pa le proti temu, da se opoverijo z dovolilnico. Razstavjalci i njih poverjeniki smejo razstavljene reči odvažati le pod tem pogojem, da izvoz potrdijo pismeno i da so spolnili vse dolžnosti nasproti izvrševalnemu odboru. Krème, kavane itd. smejo biti odprte tudi še po 16. dnevu t. m. če se jim da posebno dovoljenje, a zapirati se morajo ob petih popoldne. — Hrvatski paviljon prepelje nazaj na Hrvatsko; škoda, da se ni našel kak podjetnik, ki bi ga bil kupil i v kak priličen kraj postavil; ustrejal bi lahko raznim namenom.

V razstavi se je pripetilo več tatvin; tatovi so čuvaji, doma iz Italije; odbor je marljivo skrbel, da je tujim Italijanom razstavo v varstvo izročil; nu, česti mu s tatvino niso delali. — Sploh so policijska dnevna poročila jako znamenita zaradi tega, ker o njih zelo prevladujejo tuji Italijani v vsakovrstnih prestopkih in hudodelstvih, osobito v tatvinah in telesnih poškodbah; če imajo italijanske gosposke hu-

dodelce tako rade, da se branijo izročiti *Leviya in Parenzanija*, zakaj bi jim iz Trsta ne poslali cele čete zmikavtov in enacih malovrednežev, ki so onstran luže doma?

Patriotički dar. Gosp. L. Hagenauer tovarničar v Zagrebu je poklonil vse svoje v hrvatskem paviljonu izložene z srebrno kolajno obdarovano telovadno orodje »Tržaškemu Sokolu«. Živio! Dal Bog, da se po tem izgledu ravna tudi naši premožniši ljudje. Mi ta dar tem radostneje pozdravljamo, ker nam je došel iz pobratimske prestolnice, da napreduje to mlado, vsake pohvale vredno domače narodno društvo.

Levi in Parenzani. Beneški sodnijski načelnik je izrekel, da sta omenjena bombardarša le politična hudodelca, i da se tedaj ne smesta izročiti Avstriji. Po tem takem je tedaj pripuščeno, iz Italije v Avstrijo pošiljati bombe i ž njimi ljudi moriti.

Avstrijsko-ogerski Lloyd je sklenol napraviti v svojem arsenalu dva nova parnika na lopato vsa iz železa in jekla.

»Sokol« je izletel v Dolino v nedeljo popoldne v najlepšem vremenu. Ta dan so slučajno tudi veterani napravili izlet v Dolino; bilo jih je kakih 50 z godbo. Veterani so došli uže ob 3. uri pop; »Sokol« pa eno uro kesneje. Dolina je bila vsa v zastavah in pri vohu je bil lep slavolok; »Sokol« so prišli naproti veterani z godbo, občinski može in pevci Doline se zastavo; dolinski župan je pozdravil prav presrečno »Sokola«, na kar se mu je predsednik g. Vučković zahvalil. Po pozdravu zagode godba »Naprej« in velika množica, gotovo 400 ljudi, marširala je v Dolino. Gostilne dolinske se k malu napolnijo, godba je godla pri Pangercu, na trgu pa so peli pevski zbori Tržaški in Ricmanjski. Trajala je zabava do 7. ure. Ob 7. uri pa so šli pevci in »Sokol« pred spomenik dolinskega tabora v l. 1878, prav tako godba; »Sokol« so s plamenicami razsvetlili spomenik, pevci so zapeli cesarsko himno, katero je ponavljala tudi godba in potem so pevci zapeli še »Naprej« in »U boj«. Mej tem, ko se je to godilo, švigali so ognjemeti po zraku in možnarji pokali. A tudi na »Narodni dom« smo se spominjali, za kojega je »Sokolov« denarničar g. Kerže nabral 7 gld. Veterani so odšli z godbo in k malu za njimi tudi »Sokol«. Dolina pa je zopet pokazala, da tam prebivajo za narodno stvar navdušeni narodnjaki, njim na čelu uže po vsem Slovenskem in Hrvatskem sloveči voditelj, čestiti gosp. dekan Jan.

Konfisciran je bil »Slov. Narod« od predvečerjem radi dopisa iz Ptuj, govoreč o šolskem nadzorniku g. Ranerji i tamošnjih šolskih razmerah.

Goriški Gospodarski list št. 10 je prinesel te sestavke: 1. Pripomočki zoper trtno uš. 2. O prodaji živine. 3. Načrt za kmetijske stavbe na Goriškem. 4. Tržaška razstava. 5. Županom v resni preudarek. 6. Ne sej rijastega žita. 7. Naprava kislega sena. 8. Razpis službe.

Petdeset let v blaznici. V dunajске deželnej blaznici je najstara oskrbovanka gospica G. ki uživa majhno penzijo. Prišla je v blaznico v 32. letu ter je uže 50 let v njem, ima tedaj 82. let. V svojej mladosti se je na necem balu seznanila z mladeničem, ki jo je po pozneje zapustil. To jo je tako bolelo, da je zblaznela. Vsacega, kogar zagleda, in sicer uže 50 let, najprej vpraša: »Kdaj bo prvi bal?« Poduka ni treba.

Na atoškoj gori, kder hranijo samostani neprecenljive literarne zaklade iz starih časov, posebno v grškem in slovanskem jeziku, pogorel je samostan *Vatopodion* i ž njim mnogo rokopisov in raznih imenitnosti. Učenosti in umetnosti bi zelo ugajalo, da se znamenitosti, ktere hranijo ti samostani, natanko preiščejo; za to bi pač morale skrbeti vlade, ker došlej so le posamezni učenjaki pregledavali zaklade teh samostanov ter našli mnogo jako zanimivih rokopisov iz stare dobe.

Neureča. V Halifaxu je pogorela ubožnica ter je ž njo vred zgorelo 31 slepcev in bromih ljudi, ki se iz zgornjega dela ubožnice niso mogli oteti.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Poštno hranilnice. Dela za uvedbo poštnih hranilnic je vlada dokončala. Uradniki za poštno hranilnice ured na Dunaji so uže imenovani. Te dni se razpošlje poduk za nabiralne urede, ki so se razdelili v osem skupin in sicer je prva skupina: Dolenja Avstrija, druga skupina: Gorenja Avstrija in Solnograško, tretja skupina: vsnodnje Češko, četrta skupina: zahodnje Češko, peta skupina: Moravsko, šesta skupina: Galicija, Bukovina in Sleško; sedma skupina: Tirolsko, Predarelsko, Primorsko in Dalmacija, osma skupina: Stajersko, Koroško in Kranjsko.

Davek od pridobnine in dohodnine se ima bistveno prevrediti. V finančnem ministerstvu se delajo dotični zakonski načrti, ki se imajo predložiti državnemu zboru v prihodnjem zasedanju.

Tihotapstvo. V zadnjem času imeli smo več slučajev, da so tihotapci morali pustiti življenje v boju z finančno stražo. Želeti bi bilo, da bi te nesreče služile v strašilo tihotapcem, katerih število se posebno množi, od kar je država povišala carino. — Tihotapstvo se je posebno vdomačilo na Krasu, v Istri in v Furlaniji, iz teh krajev pride vsak dan mnogo ljudi po blago v Trst ter ga tihotapno z veliko, celo smrtno nevarnostjo prenašajo čez colno mejo. Na Furlanskem so popolnoma organizavana tihotapna društva, ki čez morje tihotapijo z jako veliko drznostjo. Ako pa pomislimo, da tihotapci prav malo poznajo tržaške trg. razmere in da torej navadno v malih prodajalnicah kupujejo in toraj vsako blago jako drago plačujejo, da mora nadalje tudi tihotapec mnogo dobiti za to, da v nevarnost postavlja svoje premoženje in še celo svoje življenje; gotovo je, da oni ljudje, ki blago od

tihotapev kupujejo, nijnajo posebne koristi; ampak da bi boljše opravili, ako bi vsak 1, 2 ali 3 mesece ono kolonialno in drugo blago, ki ga potrebujejo iz Trsta, vzeli v kaki tržaški trgovini na debelo, to je v zalogi in to blago lepo zacarinili. Le tako bi se vstavilo nevarno in nemoralno tihotapstvo, ki škoduje trgovcem na deželi, kateri pošteno plačujejo vse davščine, pa ne morejo konkurirati s tihotapci, in tudi državljanom, ki na vse zaduje morejo z davki to doplačati, kar tihotapci državi odneso. — Torej bi moral vsak pameten gospodar delati po vsej moči proti tihotapstvu v lastnem in tudi v občenem interesu.

Zahvala.

Podpisani izreka vsem dolinskim rodoljubom, prirediteljem svečanosti, katera nam hoče gotovo vedno v dobrem spominu ostati, posebno pa veleč. g. dekanu **Juriju Janu**, g. nadžupanu, podžupanu in dolinskim pevcem presrečno zahvalo za lepi sprejem in skazano gostoljubnost, tudi izreka svojo zahvalo ricmanjskim in tržaškim pevcem, kateri so z svojo udeležbo in prijaznim sodelovanjem izlet povzdignoli.

V Trstu 13. novembra 1883.

Odbor »tržaškega Sokola«.

Tržne poročilo.

Kava — Položaj nespremenjen — cene šibke. Prodalo se je 300 vreč Rio po gl. 42 do gl. 50.

Sladkor — Oživila se je bila za par dni kupčija, a zdaj sopet prevladuje mlahovost. Cena je od 31.50 do gl. 33.50 za sladkor v vrečah, za sladkor v štokih pa gl. 34.50 do gl. 37.—

Sadje — v dobrem obrajtu. Fige v vencih gl. 18, navadne cvebe gl. 15 do gl. 19, opaša gl. 21 do gl. 22, Sultanina gl. 29 do gl. 39.

Olje — nespremenjeno stanje gledé prodaje in cene.

Petrolje — cene trdne. Imetniki terjajo uže čez gl. 10.

Domači pridelki — Fižol v slabem obrajtu, cene mlahove. — Maslo gre od rok po še precej dobrih cenah.

Borsno poročilo.

Borsa mlahova, malo prometa, kurzi šibki, — neodločnost je današnji značaj borse.

Dunajska borsna

dne 14. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	76	gl.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	»	65	»
Zlata renta	95	»	30	»
5% avst. renta	91	»	95	»
Delnice narodne banke	836	»	—	»
Kreditne delnice	308	»	60	»
London 10 lir sterlin	119	»	25	»
Napoleon	9	»	48	»
C. kr. cekini	5	»	66	»
100 državnih mark	58	»	50	»

Poslano.

Iz županije Naki (iz svetega Kancijana.)

Te dni zgubili smo izvrstnega duhovna gospoda **L. Rakovca**, dobrega pastirja, kateri je hvale vreden in dolžni smo njemu čast in hvale skazati. 12 let in 7 mesecev se je trudil z nami, ta potrežljivi in usmiljeni gospod; radi smo ga imeli, in smo se ga veselili, ker je skazoval veliko ljubezen do nas.

5. t. m. pri sv. maši vzeli so slovo od nas, priporočili so nas, kakor dober pastir svojo čedo, Bogu, Mariji in sv. Kancijanu, patronu naše cerkve. Slišati žalostnega gospoda slovo jemati, oji kakšna žalost je bila v cerkvi: stari, mladi — vsi smo žalovali in jokali.

6. t. m. odšel je od nas v Podgorje; žalostni in ob-jokani smo ga spremljali, in žalostni gospod so nas pri odhodu zopet priporočali Bogu, Mariji in sv. Kancijanu. Tudi mi smo mu voščili srečo in zdravje, in da bi mu Bog zopet dal v naše društvo priti.

Bog mu daj srečno pot!

Njega lekarni prijatelji.

Učenec.

Iz dobre hiše, za prodajalnice z mnogoverstnim blagom, se sprejme pri **August Dolenc-u** v Ajdovščin.

Hiša na prodaj.

V **Tolminu** na prav lepem prostoru je na-prodaj čisto nova za **gostilnico** naj pripravnejša hiša s 9 sobami 3 kletmi in eno podzemeljsko za pivo, z dvoriščem, vrtom in krasnim prostorom (teraso) pod hišo, se štalno in shrambo za seno tik hiše, v ka-terej je uže mnogo let gostilnica. Kdor jo želi kupiti, naj se obrne do lastnika.

(3-3) **Lamberta Monfreda** v Tolminu.

Zaloga R. Maiti

Via del Tintore 7

ima v zalogi razne baže kave, riža, svežega sadja itd. in prodaja v korist onim gospodinstvom iz okolice ki se previdevajo s tem blagom za celi mesec, tudi v ma-njših množinah od 5 do 50 kilogramov po najnižih cenah, kakor se plačujejo na debelo. — Izvrstna kako-vost in točna poštena postrežba.

Kava 1 Kilogram:

Kuba, Ceylon, Menades, Mokka, Java, Santos, Rio, Jamajka	98	94	82	68	62	58	54	44
--	----	----	----	----	----	----	----	----

Riž 1 Kilogram:

Ostilaki I. Ostilaki II. Rangoon I. Rangoon II.	26	20	18	16
---	----	----	----	----

Južno sadje

vsake baže po najnižih cenah.

Trgovska tvrdka
G. Milesiö
v Trstu

odpošilja s poštnim povzajem v majhnih balcah po 4¹/₂ kilgr. prosto carine in vozne na vse kraje avstro-ogrské države po sledečih cenah na debelo:

Kava	Ceylon plant najfineje	1 kilogr. gl.	1.70
	biser (Peri) naravno zeleno	»	1.95
	Manila biser, blede, jako fino	»	1.60
	Kuba debelo zrnat najfineje	»	1.75
	St. Domingo	»	1.45
	Java najfineje zeleno	»	1.42
	Zlata Java (lepo rumeno)	»	1.54
	Santos najfineje, zeleno	»	1.36
	Rio zbrano	»	1.30
Riž	namizni najfineji	»	— .40
	Rangoon I. vrste	»	— .34
	Namizno olje francoško v kositarjih po 4 kilogr.	»	1.28
	Monte St. Angelo ital.	»	1.15
Makaroni	pravi napolski v zabojih	»	— .56

Odpošilja nadalje vsakovrstne začimbe, južno sadje, francoski žafran, najfineje čokolado, vsakovrstne sladčice po najnižih cenah.

Na zahtevanje pošilja franco tudi obširne cenike. 12

Čudovite kapljice
Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi da se dokaze njihova čudovita m. Č. Če se je rabilo nekoli-ko dni, olajšaj in prenejo prav kmalu najhujših žledočnih bole-sti. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemoroide, proti boleznim na jetrih in na vraneti, proti črvenim boleznim in proti zlistam, pri ženskih mesečnih nadvložitostih, zoper belil tok, božjaat, zoper arcopok ter čistijo pokvarjene kri. Ona ne preginjajo samo omenjenih boleznih, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu; za naročbo in pošiljavo pa edino v lekarnici **Cristofolotti** v Gorici, v Trstu v lekarni **G. Zanetti** i **G. B. Rossi** in **G. B. Foraboschi**. Ena steklenica stane 30 novcev.

The
Singer Manufacturing & C.
New-York.

Ako se plati vsak teden samo
eden goldinar
dobi se
Originalni
Singer-jev šivalni stroj,
in to brez povišanja cene.

Poročstvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno

G. NEIDLINGER,
generalni agent
V Trstu, Corso, palača Modello
Šivanke za Singerjeve šivalne stroje komad
3 kr. in tucat 30 kr. (13-13)

Cvet zoper trganje,
po dr. Maliču,

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin in revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živoh, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo **»cvetü zoper trganje po dr. Maliču«** z zraven ste-ječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr., pravega prodaja in razpošilja samo

lekarna »pri samorogu« **J. pl. Trnkoczyja**
na mestrem trgu št. 4 v Ljubljani. (10-3)

Odlikovano s sreberno medaljo na tržaškej razstavi.
Najnovejši patent-hlačniki!
Najbolje praktični, primerni, elegantni!

Dom. Schönbaumsfeld-ovaga sina
na Dunaju.

Na prodaj pri vseh trgovcih na veliko in skoraj pri vseh na drobno, v avstro-ogr-skej državi.

Prosi se, dobro paziti na izdelavo. 12-3

GOSTILNICA "ZUR STADT WIEN"
Via S. Nicolo št. 11, v središči mesta
se priporoča svoje lepe prostore po
nizkej ceni.

Was sollen wir lesen?
Das
WELT

Wochenschrift für Politik, Literatur
Kunst und Wissenschaft.
Wöchentlich 32 Foliosseiten.
Diese reichhaltigste und wohlfeilste
aller Wochenübersichten enthält das
Wissenswerteste u. Interessanteste aus
neuen Büchern und aus allen bedeu-
tendsten Zeitungen und Zeitschriften
der Welt,
Deutsche, Oesterreichische
Schweizer, Ungarische, Belgische
Holländische, Bólgische
Amerikanische, Englische
Französische, Hebräische
Italienische, Schwedische
N.-russische, Spanische
Portugiesische, Polnische
Niederländische, Russische
Arabische, Rumänische
Dänische, Türkische
Stimmen der Presse, die ein über-
sichtliches Gesamtbild der geistigen
Bewegung unserer Zeit und ihres
öffentlichen Lebens gewähren.
Preis vierteljährlich M. 2.50.
Mit Kreuzband-Versendung nach
Oesterreich-Ungarn mit Stempel
vierteljährig 1 fl. 63 kr.
Bestellungen bei allen Postanstalten, Buch-
handlungen und Zeitungsverkäufern.
Probe-Nummern sind durch jede Buch-
handlung, sowie durch die Verlagshandlung
J. H. SCHÖRER in Berlin, S. W., Des-
sauerstr. 12, gratis u. franco zu beziehen.

Prava isterska vina.
Naznanja se slavnemu občinstvu, da se je v Trstu
ravnokar odprla
ZALOGA ISTERSKIH VIN
Corsia Stadion št. 7
katera razpošilja isterska vina z svedočbo narodnosti proti
gotovemu plačilu. Isterska vina najfineje vrste v sodčskih
od 30 in več litrov za domačo rabo po sledeči ceni:
Teran namizni najfinejši gl. 30 } 1 Hl. brez soda
" navadni " 24 }
postavljen (franco) na postajo v Trstu.
Nadalje ima v zalogi množino vina za *gostilne krčme* itd.
po naj ugodnejšej ceni.
Razpošiljatev se vrši najhitreje na vsako naročbo
z spoštovanjem
Zaloga isterskih vin
Corsia Stadion 7, Trst.

**Nagla in gotova pomoč za žledočne boleznij
in njih nastopke.**
Ohranitev zdravja
je odvisna zgoll od ohranitve in pospeševanja dobrega
prebavljanja, ker ta je glavni pogoj zdravja in telesnega
in dušnega dobrega čutenja. Najbolj potrjeno **DOMACE**
ZDRAVILLO, prebavljanje vrediti, doseči primerno mešanje
krvi, odpraviti pokvarjene i nezdrave krvne dele, to je
uže več let sploh znani in priljubljeni
dr. Rosa življenjski balzam.
Napravljen iz najboljših, zdravniško najkrepkejših zdravil-
skih zelišč, potrjen je posebno kakor gotova pomoč pri
vseh slabostih prebavljanja, posebno pri prepadanju, po
klolem dišečim riganju, napanjanju, bluvanju, pri bolečinah
v telesu in žledočnem krčmu, prenapenjanju žledočn
z jedmi, zasliženju, krvnem navalu, hemeroidah. Ženskih
boleznih, boleznih v črevih, hipohondriji in melanholiji
(vred slabega prebavljanja); on oživlja vso delatnost
prebavljanja, dela zdravo in čisto kri in bolno telo dobiva
zopet poprejšno moč in zdravje. Vsled te izvrstne moči
je postal gotovo in potrjeno ljudsko domače zdravilo tor
se sploh razširil.
1 steklenica 50 kr., dvojna steklenica 1 gl.
Na tisoče pohvalnih pisem lahko vsak pregleda. Po-
šilja se na frankirana pisma proti povzetju zneska na
vse strani.
Gospod **B. Fragner** v Pragi!

Hvalečnosti navdan spoznam za svojo najsvetejšo dolžnost, Vam
naznaniti, da se je dr. Rosa-ov življenjski balzam, katerega ste mi poslali
pri mojej sedem letnej bolezni na čutilcah in slabem prebavljanju
prav posebno dobro obnesel, tako da sem uže popolnoma zdrav. — Uže
celo leto nisem mogel opraviti svojega poklica opravljati, 6 mesecev bil
sem v dunajskej bolnišnici, — pa vse ni nič pomagalo, samo to čez
vse dobro zdravilo me je rešilo mojega hudega in nestrpljivega trpenja.
Zatoj sprejmite mojo najzorojke zahvalo in prosim mi še 2 steklenici
dr. Rosa-ovaga življenjskega balzama poslati.
St. Egid am Newwald (v nižé Avstr.)
Cajetan Strohmayor l. r.
Prepoštovani Gospod!
S hvalečnim prisnavanjem Vam naznanjam, da mi je Vaš dr. Rosa
življenjski balzam v mojej v 6 mesecev trajajočej bolezni, to je klanje v
levih prsih, ki je bilo združenja s hušim napanjanjem in žledočnim
krčmom, popolnoma pomagal.
Od tistega časa, kar rabim to zdravilo, popolnoma sem zdrav
in se dobro futim, kar pri vsej zdravniškej pomoči nisem mogel doseči.
Sprejmite tedaj, blagorodni Gospod, mojo rečno zahvalo, in priporočam
to zdravilo vsem onim, ki imajo enake bolezni.
Trnéný Onjezd.
Josip Tyrl, sodar.

Da se izognu najlubim napakam, zato prosim vse p. n. gg. naroč-
nike, naj povsod izrečno dr. **Rosa življenjski balzam** in lekarno
B. Fragner-ja v Pragi zahtevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na
več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenjski
balzam, in ne izrečno dr. **Rosovega življenjskega balzama.**
Pravi dr. Rosov življenjski balzam
dobi se samo v glavnej zalogi izdelavalca **B. Fragner-ja**, lekarna sk čr-
nemu orlu v Pragi, Ecker der Spornergasse Nr. 205-3.
V Trstu: **P. Prendini**, **G. Foraboschi**, **Jak. Serravallo** in **Ed. von**
Leitenburg, lekarništari.
V Gorici: **G. Cristofolotti**, lekarničar; **G. R. Pantoni**, lekarničar;
V Ogolji: **Damaso d'Etia**.
V Zagrebu: **Sign. Mitbach**, lekarničar.
Vse lekarnje in večje trgovine s materialnim blagom v Avstro-Ogrskaj
imajo zalogo tega življenjskega balzama.
Tam se tudi dobi:
Pražko domače mazilo
zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.
Ako se ženam prsa vnamejo, ali strdijo, pri bulah vsake vrste,
pri turih, gnojnih tokih, pri črvi v prstu in pri nohtanju, pri zlezah,
oteklinah, pri izmatčenji, pri moraki (mrvi) kosti zoper revmatične
otekline in putiko, zoper kronično vnetje v kolenih, rokav, v ledji če
si kdo nogo spahne, zoper kurja očesa in potne noge, pri razkopanih ro-
kah, zoper lišaje, zoper otekline po piku mršev, zoper tekoče rane,
odprte noge, zoper raka in vnete kožo ni boljšega zdravila, ko to
mazilo.
Zaprte bule in otekline se hitro ozdravijo; ker pa ven teče, *potegne*
mazilo v kratkem vsu gnojno na-se, in rano ozdravi. — To mazilo je
zato tako dobro, ker hitro pomaga in ker se po njem rana p-zej ne
saceli dokler ni vsa bolna gnojica ven potegnena. Tudi zabrani raut
divjeja mesa in obvaruje pred smetom (črnim prisadom); tudi bolečino
to hladno mazilo pospeši. — Odprte in tekoče rane se morajo z mlačno
vodo umiti potem če le se mazilo nanje prilepi. 15-11
Skatijice se dobode po 25 in 35 kr.
Balzam za uho.
Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejšo sredstvo zna-
no, odstrani naglušnost in po njem se dobi tudi popolno uže zgubljeni
sluh. 1 steklenica 1 gl. a. v.